

นิพพานสำเร็จรูปไม่มี

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๑

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

โยมอย่าไปติดกังวลว่าสวคมนต์บทไหนดีหรือไม่ดี พุทโชนี้ยากที่สุด พุทโชคือชื่อของ พระพุทธเจ้าเลย เราปฏิบัตินิพพานจัดตั้งใจ นิพพานจัดตั้ง นิพพานสำเร็จรูปไม่มี คือว่าให้เห็นองค์ ของนิพพานไง ถ้าผู้ใดเห็นองค์ของนิพพานแล้วผู้นั้นมีวาสนา ก็จะปฏิบัติถึงนิพพาน องค์ของ นิพพานไง มันก็นี่ถึงว่าคนนี่ไม่เป็น องค์ของนิพพานเอามาจากไหน? แต่เขาบอกว่าองค์ของ นิพพาน ธรรมะมันมีอยู่แล้วไง นิพพานเดิมแท้มีอยู่แล้ว แต่หมองไปด้วยอุปกิเลส

นี่อันนี้เขามาบอกว่าจิตเดิมแท้มีฟ่องใส จิตเดิมแท้ถ้าฟ่องใสต้องพ้นจากกิเลส แล้วเอา อะไรมาเกิด? พวกปริยัติเขาจินตนาการเอาไง นี่ก็เหมือนกัน องค์ของนิพพาน นิพพานมีอยู่แล้ว แล้วหายไป ต้องกลับมาหานิพพานใหม่ ถ้านิพพานมีอยู่แล้ว จิตนี้มาเกิดได้อย่างไร? จิตนี้มาเกิด ก็ตรงนั้นแหละ ตรงที่ว่าจิตเดิมแท้ จิตที่ฟ่องใส นั่นคืออวิชชา นั่นคือต้นข้าวของกิเลสไง

ทีนี้ในตำราบอกว่าจิตเดิมแท้มีฟ่องใส จิตเดิมแท้ฟ่องใส แล้วพอมาเกิดแล้วหมองไปด้วย อุปกิเลส แล้วก็จิตเดิมแท้มีฟ่องใส จิตเดิมแท้เป็นผู้ข้ามพ้นกิเลสไง ฉะนั้น การเข้าไปหาจิตเดิม แท้ สมาธิรวมถึงอานาปานสติ ถึงฐิติจิต ถึงจิตเดิมแท้ไง ถ้าบอกว่าถึงจิตเดิมแท้ ถึงอวิชชา ตัวนั้น ต่างหากคือตัวกิเลส ไม่ใช่องค์ของนิพพานไง

ถ้าองค์ของนิพพาน อย่างเช่นครูบาอาจารย์ เห็นไหม ที่ว่าแก้กัน เป็นพระอนาคามีก็ยังคงคิด พระอนาคามียังไม่เห็นนิพพานเลย แล้วนี่ปุณฺณเอาอะไรมาเห็นนิพพาน? แต่ทำไมในประวัติ หลวงปู่มั่นว่าพระอรหันต์ หรือว่าพระพุทธเจ้ามาสอนหลวงปู่มั่น เห็นไหม แล้วหลวงปู่มั่นก็ สงสัยว่าพระอรหันต์คือพระที่นิพพานไปแล้ว แล้วนิพพานแล้วเอาอะไรมา ทำไมเห็นล่ะ? ทำไม เห็นพระอรหันต์ แล้วหลวงปู่มั่นก็สงสัย สงสัยก็ถามในนิมิตว่าที่มานี่อะไร?

เพราะไหนว่าพระอรหันต์มันต้องสิ้นไปแล้ว นิพพานก็ต้องไปแล้วสิ แล้วองค์นิพพานอะไรอีกล่ะ? ทีนี้พระอรหันต์ในนิมิตก็ตอบว่า

“ถ้าจะมาหาผู้ที่ยังมีในสมมุติอยู่ ก็มาในสมมุติไป มาในขันธ”

มาในสมมุติคือมาในขันธ เห็นไหม แต่ผู้ที่ขึ้นไปเห็นองค์ของนิพพาน เห็นก็ต้องเข้าสิ เห็นองค์ของนิพพาน แต่นี่เขาว่าจะเข้านิพพานต้องเป็นอริยมรรค คือทางอันเอก องค์ ๘ นั้นถึงจะเข้าถึงนิพพานได้ใช่ไหม? เห็นทางการเข้านิพพาน ไม่เคยเห็นองค์ของนิพพานไป เห็นมักคะ อริยสังขัง มักคะเป็นเครื่องดำเนิน เป็นทางก้าวเดินไปสู่องค์ของนิพพาน แต่ไม่เห็นนิพพาน

ถ้าเห็นองค์ของนิพพานเป็นนิพพานจัดตั้ง นิพพานเป็นรูปแบบ นิพพานเป็นระบบที่เอามาอย่างนี้ มันเป็นการคือไม่เคยเห็นนิพพานไป ไม่เคยเห็นนิพพาน ไม่รู้จักนิพพาน ไม่รู้จักเลย เพียงแต่จัดตั้งขึ้นมา เป็นองค์ขึ้นมา ก็ว่าจะเถียงตรงที่ว่าธรรมะอัดใจ อัดธรรมะ อัดเข้าไป แต่เขาไม่เห็นเป็นอย่างนั้นนี่นา

แต่ถ้าเขาบอกเห็นพุทโธ เห็นไหม เห็นพุทโธ ทำไมเราเห็นพุทโธได้ กำหนดพุทโธ พุทโธ จนจิตนี้สงบ เห็นพุทโธ เห็นพุทโธเห็นเงาของพระพุทธรเจ้า

“ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต”

เห็นด้วยความเสมอเหมือน ไม่ได้เห็นด้วยที่ว่าเห็นองค์ของนิพพานอย่างนั้น เห็นองค์ของนิพพาน คือว่าเราปฏิเสธนิพพานจัดตั้ง ปฏิเสธนิพพานรูปแบบ ปฏิเสธนิพพานที่ว่า เป็นระบบมาอย่างนั้นแล้วอัดเข้ามา มันไม่ใช่ การเข้าไปหานิพพานอย่างนั้น เอาอะไรเข้าไปหา นิพพาน?

ฉะนั้น คนไม่เห็นไป ถ้าเห็นเป็นฐิติจิตใจ จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตที่สงบแล้วเห็นความส่องใสของจิต อันนั้นแหละจิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้คืออวิชา แล้วอันไหนเป็นนิพพาน ที่ไหนเป็นนิพพาน? ที่ไหนเป็นองค์ของนิพพาน? ถึงว่าปฏิเสธองค์ของนิพพาน แล้วมันเห็นเป็นไปไม่ได้

ฉะนั้น ผู้เห็นถึงเห็นความส่องใสของจิต มีความสงบของจิต อันนี้มันเป็นความสงบเฉยๆ ใจ เป็นความสงบเฉยๆ มันไม่ใช่องค์ของนิพพาน แต่ถ้าเป็นทานนะ อย่างพระโสดาบัน จาก

ปุถุชนทำจิตสงบตัดจากรูป รส กลิ่น เสียง เป็นกัลยาณปุถุชน จิตนี้เป็นสัมมาสมาธิใจ แล้วถึงจะจับเหตุในการพิจารณาวิปัสสนา กาย เวทนา จิต ธรรม

พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม จนเห็นตามความเป็นจริง สมุจเฉทปหานตัดกายออก กายกับจิตที่เกาะเกี่ยวกันแยกออกจากกัน ขาดเป็นสมุจเฉทปหาน ละสักกายทิฏฐิได้ตามความเป็นจริง สิ้นลัทธิพราหมณ์ สิ้นลัทธิพราหมณ์คือความไม่แน่ใจในศีล ในมรรค ในการปฏิบัติ แน่ใจในนั้น เห็นใหม่ สิ้นลัทธิพราหมณ์ความสงสัยต้องไม่มีโดยธรรมชาติ เพราะมันตัดสักกายทิฏฐิตัวเดียว มันเข้าใจไปหมดโดยอัตโนมัติ โดยความเป็นจริงเลย นั่นถึงว่าถึงกระแสของนิพพาน

ฟังสิ ถึงกระแสพระโศคาบัน เข้ากระแสของนิพพานนะ คือว่าไม่ตกต่ำ จะเป็นพระอรหันต์ต่อไปข้างหน้าเด็ดขาด อีก ๗ ชาติอย่างต่ำ เห็นใหม่ เข้ากระแสของนิพพาน แต่ก็ยังไม่เห็น ถ้าเห็นองค์ของนิพพานต้องทำให้ได้สิ ทำไมต้องหาครูบาอาจารย์ล่ะ? พระโศคาบันก็ยังหลงใหล ยังกามราคะ ยังโกรธอยู่ อย่างเช่นนางวิสาขายังมีครอบครัว ยังมีลูกได้ ยังอยู่ในกาม ยังอยู่ในโอฆะทั้งหมด ยังเวียนว่ายตายเกิดอยู่ ยังไม่เห็นองค์ของนิพพาน

เข้ากระแส เข้ากระแสคือว่าตัวเข้าไปในกระแสใจ เหมือนสายพานการผลิต เห็นใหม่ เราอยู่ต้นสายพาน สายพานหมุนไป เราต้องไปตรงนั้น แต่เรายังไม่ถึงตรงนั้น เราจะรู้ตรงนั้นได้อย่างไร? เขาถึงได้บอกว่านิพพานนี้เป็นอิตตาใจ คือว่ามันเป็นความเห็น เป็นความเห็นของปริยัติ เป็นความเห็นของการคาดเดา เป็นความเห็นของการจัดตั้ง เป็นความเห็นของการอัศจรรย์ขึ้นมาเลย แล้วก็คิดเพราะด้วยกิเลสของตัว ถึงบอกว่าให้เห็นองค์ของนิพพาน

ไม่เชื่อ มันไม่เห็น มันเป็นไปไม่ได้ ทีนี้ถ้าเห็นอย่างนั้น แคเห็นจิตสงบ เห็นความสว่างไสวในจิตนั้น เห็นใหม่ เออ อย่างนั้นถูกต้อง แต่เห็นจิตสงบ จิตสงบแต่กิเลสมันก็อยู่อย่างนั้น นิพพานก็เป็นนิพพานสิ แล้วกิเลสล้วนๆ จะมาเห็นองค์นิพพานได้อย่างไร? ถึงว่ามันเป็นไปไม่ได้ แต่มันเป็นจินตนาการไง จินตนาการนี้ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ มันถึงบอกถึงภูมิของผู้ที่เป็นอาจารย์

ภูมิของผู้ที่เป็นอาจารย์นะ พยายามไปให้ไกล พยายามเข้าให้ถึง เห็นองค์ของนิพพานก็เพ่งอยู่ขนาดนั้น เหมือนในหนังสือพิมพ์เขียนทั้งนั้นเลย กติการเพ่งอยู่มันเป็นหนึ่งเดียวในกรรมฐาน ๔๐ ห้อง ในการเพ่งจิตใจ เพ่งจิต เพ่งความสว่าง เพ่งดวงแก้วนั้น เพ่งอยู่ แล้วพอเพ่ง

อยู่แล้ว พอจิตมันใสเห็นองค์นิพพานแล้ว เฟ่งเข้าไป เฟ่งเข้าไป เฟ่งให้ไกลที่สุด ให้ลึกที่สุด ให้ถึงฐานที่สุด แล้วมันจะถึงองค์ของนิพพาน

นี่ขึ้นต้นก็ผิด การบอกก็ผิด การทำก็ผิด ผิดทั้งนั้นเลย คือว่าถ้าเป็นภวานามยปัญญาอย่างที่ว่า เห็นไหม มันต้องภวานา มันเป็นการชำระล้างออกไปเป็นขั้นเป็นตอนนะ เป็นขั้นเป็นตอน ยกเว้นไว้แต่สมัยพุทธกาล สมัยพระพุทธเจ้าที่ว่าปฏิบัติเร็ว รู้เร็ว ที่ว่าฟังเทศน์พระพุทธเจ้าแล้วถึงเลย จากปุถุชนเป็นพระอรหันต์เลย ฟังเทศน์แล้วเป็นพระอรหันต์เลย แต่น้อยคน ส่วนใหญ่แล้วเป็นโสดาบันก่อน เพราะว่ามันเหมือนเปลือกไขกับไข่ ต้องกะเทาะเปลือกไขเข้ามาๆ เป็นชั้นๆ เข้ามา

นี่มันถึงว่าเป็นบุคคล ๘ จำพวก พระพุทธเจ้าว่าเป็นบุคคล ๘ จำพวก เห็นไหม เป็นโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล เป็นสกิทาคามีมรรค สกิทาคามีผล อนาคามีมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล เป็นบุคคล ๘ จำพวกนะ ๘ จำพวกนี้เป็นบุคคลที่ก้าวเดิน เป็นผู้ก้าวเดิน อรหัตตมรรค อรหัตตผล บุคคล ๘ จำพวก เห็นไหม

๘ จำพวก ๘ นี่เป็นกิริยา เป็นการเข้าออกทั้งหมด เป็นกิริยานะ เป็นการสัมผัส มันเป็นโครงการ เราทำโครงการขึ้นมา เราสรุปโครงการๆ สรุปโครงการถึง ๔ โครงการ การสร้างโครงการขึ้นมา เห็นไหม เราทำโครงการงานอะไรก็แล้วแต่ แล้วเราสรุปโครงการแล้วเสร็จ การสร้างนั่นคือเหตุเราขายโครงการนั่นหมดเป็นผล โครงการหนึ่งๆ ๔ โครงการนี้

ขณะทำโครงการเราเหนื่อยไหม? ๔ โครงการนี้สำเร็จหมดเลย แล้วเราปิดโครงการนี้ทั้งหมดเลย เราเป็นเจ้าของ เราสร้างเหตุด้วย แล้วเราก็ทำการขายแล้วทุกอย่างหมดสิ้น สรุปเป็นเงินของเรา นิพพาน ๑ คือเราใจ นิพพาน ๑ แต่ก็ไม่ใช่อัตตาใจ ถ้าเป็นอัตตา เป็นองค์ เป็นอะไร มันองค์เล็กมันก็เป็นสมมุติณะติ วิมุตติไปพ้นจาก เห็นไหม พ้นจากสามโลกธาตุนี้ ในสามโลกธาตุใด ในกามภพ รูปภพ อรูปภพนี้ไม่มีสิ่งนี้ ถึงไม่มีสิ่งใดจะเปรียบเทียบได้

ฉะนั้น ถึงว่าเป็นองค์ได้อย่างไร? เป็นองค์ยังเปรียบเทียบได้ เห็นไหม ยังเปรียบเทียบได้ว่ามีดคู่กับสว่าง คำคู่กับขาว ถ้ามีสิ่งใดมีหนึ่ง มีองค์ของสิ่งนั้น สิ่งนั้นก็ต้องบอบสลายไปเป็นธรรมดา มันต้องแปรสภาพ แล้วถ้าแปรสภาพนะมันถึงได้เที่ยงกันว่า ทางนี้ที่ว่านิพพานเป็นอัตตา เป็นองค์ของนิพพาน แต่อีกฝ่ายหนึ่งก็ว่านิพพานเป็นอนัตตา ต้องแปรสภาพ อันนั้นก็ผิด

เพราะนิพพานถึงเป็นนิพพานไง อัตตาเป็นอัตตาไง อัตตานี้เป็นอัตตาตัวตน เป็นหนึ่งเดียวนั้น ต้องแปรสภาพ เพราะมันเป็นไตรลักษณ์ทั้งหมด

สิ่งใดในโลกนี้ ไม่มีสิ่งใดคงที่เลย สิ่งที่คงที่อยู่ก็คือเป็นสมมุติทั้งหมด อนัตตานี้มันแปรสภาพทั้งหมด แล้วนิพพานจะแปรสภาพได้อย่างไร? นิพพานเป็นความว่างที่มีอยู่ เป็นเมืองพอแต่จะบอกความว่างมีที่ไหนนะ เดี่ยวสิ่งนั้นมันสกปรกขึ้นมาใช่ไหม? ในอากาศนี่ก็แปรปรวนอย่างเช่นลมพัด พายุหมุน มันมีตลอดเวลา มันเคลื่อนไป

ความว่างก็เคลื่อนตัวตลอดเวลา มันเป็นสสาร มันเป็นอากาศ มันเป็นอณู มันต้องเคลื่อนไป ไม่มีสิ่งใดไม่เคลื่อน ในอวกาศว่าไม่มีอะไร ดวงดาวมันก็ยังไปอยู่ตลอด ถ้าเป็นองค์ เป็นอัตตาก็ผิด ถ้าเป็นอนัตตาก็ผิด นี่คือการเข้าหมายผิด เห็นไหม มันจะเลียบเคียงไปไง เลียบเคียงไปตามน้ำใจ อาศัยธรรมชาติของพระพุทธเจ้า แล้วก็เกาะไปตามธรรมชาติของพระพุทธเจ้า เป็นความค้นเคาะไปตามพระพุทธเจ้า ถึงบอกว่ามันไม่ใช่ความจริงเลย

ฉะนั้น พอไม่ใช่ความจริงเลย ไปบังคับให้พระเห็นตามความเป็นจริงที่ตัวเองจัดตั้งขึ้นมา มันก็ไม่เห็น พอไม่เห็น พระองค์นั้นก็เลยเป็นคนตรงใจ เป็นคนที่ดีก็เลยเสียไป เสียโอกาสไป เพราะเข้าไปในวังวนแล้วไม่ไปตามวังวนนั้น มันก็น่าเห็นใจ จนถึงกับเสียชีวิตนะ เสียชีวิตไปแล้ว

นี่การปฏิบัติผิดนะ การปฏิบัติผิดมันทำให้เนิ่นช้า เห็นไหม ทำให้เนิ่นช้าอย่างตำณะ ทำให้เนิ่นช้า ถ้าเรากลับมาถูกต้อง (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านั้น)